

SETMANARI CATALA
10 CENTIMS lo número

Es suggestiva y jovial,
lo bromeja es sa fatlera;
es la dolça missatjera
del divertit Carnaval.

De dijous á dijous

L assumpto més important, l'home per «interviews», «declaracions», «propòsits» y tota la requincalla que 's necessita en aytals cassos, com lo present, es lo senyor Monegal y Nogué, arcalde de Barcelona, que es á Madrid, per que li deixin arreglar tot aquest tinglado de la Casa Gran, y perque en Planas y Casals, lo cacich que hem tingut de suportar tants anys, pera amor dels conservadors, ab connivencia ab els lliberals, no li fassi traveta y l'ensorri, aprofitantse de las eleccions que s'acostan y que no poden guanyar aquí els partits del torn pacífich, si no fán tupinadas y trampas á tot drap, com donava ordres de ferho, en darrer recurs, lo que avuy, ja que no 'n pot treurer res d'aquí, s'acomenta d'espigolar districtes foráns pera accontentar amichs y parentela, que no n'hi quedan gayres.

Escombra nova, escombra bé; per aixó lo novell arcalde té tant delit y no 's cansa de fer visites del «Rey abajo», que pot ser sí que 'ns arregla alguna pasterada pera quan siguem á la entrada d'istiu... á veurer, á veurer quí els obrirá els Jochs Florals d'enguany... y si hi haurá també corredissas com l'any passat.

*
**

Mentrestant s'espera la tornada, sembla que hi hagi un cert encantament á Casa la Ciutat; tot son mormoraments entre empleats per sobres de las horas que treballarán, els que treballan, que no son pas tots, y per si vagarán pera anar á dinar ó bé tindrán de menjar á la francesa, pera fer las horas d'oficina d'una sola tirada.

Aixó el senyor Monegal ja ho deu portar aprés de la Cambra de Comers, de la que n'era president avans de ser arcalde d'ordre real, y també hi exercitava las sevas tareas reformistas, volent fer menjar á la francesa; res, una mania á n'els dependents de comers, que, com ara, els empleats del Ajuntament, deurían fer son treball d'un sol ápat, plegant de jorn y deixant de treballar ab llum, lo que resultaria un estalvi de gas y de vista, que els engraciats podrian agrahirlosi si 'n sortían bé, perque es de temer que ab la gana que gastan els comerciants de aquesta terra 's quedin sense dinar, y treballant de vespres.

Trovem gran tontería perdre lo temps y sersanejar aixó de las horas del menjar, en una ciutat com Barcelona, ahont la dependencia mercantil hi es tant abundosa y tant malament retribuïda, com en cap altre lloch del mon s'hi trova. Aquí, que 's promouhen vagas per gent d'oficis y empleos que 's guanyan molt bé la vida, ningú, ni sols ells mateixos, que son quíns deurían ferho, s'han preocupat de millorar la classe de dependents de Comers afectes als escriptors, no tan solzament pera augmentar els migrats sous que guanyan, permetentlos viurer com á la seva categoria y á son trajo correspon, que molts d'ells no hi poden viurer, sino prevenint las corruptelas d'us corrent y no deixant que xicots

ab lo títol de meritoris y sense guanyar cap diner ó molt poch, siguin més temps explotats, privant de ocupar plassas á pares de familia ú homes de seny, que en altre cas deurían ser buscats y degudament pagats pe 'ls amos que ara se 'n passan.

Aquesta, fora campanya meritoria, que no deuría portar á terme cap corporació oficial, sino una comissió de personas interessadas. LA TOMASA está á la seva disposició.

*
**

Ocorren tot sovint fenómenos inexplicables pe 'ls que no están al tanto de las tramoyas d'entre mitj dels bastidors y un d'aquets se n'ha vist á Barcelona, ab motiu de constituhirse una associació benéfica «La Caridad», agafada de primer ab gran entusiasme, y abandonada després sens causas vistas pe 'l públich y rebutxant els cárrechs acceptats de bon grat; personas de tanta significació á Barcelona com el senyor Vidal y Ribas, que ha rebutxat lo ser tesorero perque diu que sos esforços foren inútils y sería temerari l'insistir.

Passada llista del elements que donan per fracassada «La Caridad» y tenint present que han procurat aguantarla els anti-clericals Corominas, Roca y Roca, y sobre tot la significació del metje don Llorens Ardid que, encara que modest, tan ja designat son sou, pera ser el director d'aquest tinglado, no trovem gens estrany que hi hagi posat la má el cardenal Casañas, que en sa qualitat de bisbe de Barcelona, ha lleysat el *non possumus* á «La Caridad» que s'estima més fer abortar la associació en son naixement, que deixar repartir almoynas als incréduls que han d'afavorir als de la seva mateixa comunió.

Segons el bisbe, la caritat no més deuen poder exercitarla els rectors ó gent de sagristia y per aixó usant de la seva autoritat, ha fet retirar de l'associació tots aquells que ja sab que l'havían d'obehir sens esplicarne las causas, com ho han fet.

També es de criticar que els elements avansats de la Associació, tinguessin la candidés de barrejar-se ab sos contraris ó de volguerlos utilizar pera recullir dinerons, y sobre tot que 's repartissin prebendas, més que fossin modestas, per endevant, que 'ls cárrechs consemblants deuen exercirse gratuits per qui tinga vaga per ferho y en complerta independencia de criteri; tant se val perdres per carta de menos, com per carta de més.

*
**

En Federico Urrecha en una de sas revistas de *El Diluvio*, critica á n'en Borrás perque en la funció de son benefici va posar «safata» á la porta, com es costum á n'aquell Teatro de Romea en totas las funcions d'aquest género que acostuman á fersé els dilluns.

Mes que aquest senyor sia molt duenyo d'ocuparse en sas Revistas Teatral, de tot alló que li dongui la gana, que es lo públich qui ha de premiar son acert, no pas nosaltres, no podem deixar de fer notar las formas grolleras que gasta aquest crítich teatral, encara que ho fassi en tó jocós, comparant ab ben mala sombra, lo taulell del entrar á Romea, ab la taula d'almoynas d'un condemnat á mort.

Aixó es de tan mal gust ó més, que la safata dels beneficis; que ja s' havia desterrat fa poch temps y van tornar á posarla, perque deu donar els seus resultats materials.

Recomaném al senyor Borrás que se 'n recordi de la campanya que contra 'l llum del apuntador vá sufrir de l' Urrecha, y que per complaure á aquest crítich va fer treurer la bateria de llums anomenada «candlejas» matant l' efecte dels decorats y privant de la llum directa la cara dels artistes; y gracias á tornarlas á posar corrents, com era de preveure.

Volém dir que si ara treuen la safata, l' haurán de tornar també á posar, que aquesta andròmina vá de parella ab aquest Teatre, que 'ns recorda la velluria y s' hauria tot ell de rejuvenir... que es lo que vol dir lo crítich de referencia.

*
**

Aquesta crónica la trovarán aygualida, no ho trovin estrany... Barcelona es un mar; ja fa cinch días que no vol parar de plourer; per tot hi há mullena, y no 'n parlém dels carrers: intransitables, de tan bruts... sobre tot al Ensanche, que no s' hi pot pas anar, molt menos de vespres, que apagant els poch fanals que hi há... ¡figúrinse ab tant fanch y ab el vici de retirar tart, com se deu trobar un servidor de vostés!

CALIXTE PI y XARAU.

TEATROS

PRINCIPAL

Demá divendres se donará principi á la temporada de Carnaval ab l' estrenó en espanyol de la obra de Ibsen *Hedda Gabler* y *reprisse* del saynete de Palencia *Comediantes y toreros ó la Vicaria*, en el que, com es sabut al final s' hi reproduheix plásticament lo conegut quadro del immortal Fortuny, que porta lo títol de la obra.

ROMEA

Mentres en *El Diluvio* en Frederich Urrecha tira al fosso lo drama en tres actes *Lo mestre nou* de don J. Poüs y Pagés, altres diaris, *La Renaixensa* ab la firma de 'n Capella y *La Publicidad* el posan á las estrellas ab tant arrebatat entusiasme, que els compromet bon xich d' amichs del autor.

No n' hi há per tant, si volen ser justos els uns y els altres, que el crítich deu esser fret y seré de cap, quan fá sos judicis pe 'l públich, si vol ser ben atés y vol que 'n fassi cas la gent.

La obra de 'n Poüs y Pagés, té qualitats: enclou una idea capdal, certa y ben sentida; encara que un bon trós revellida es parlada d' un catalá molt castís y las costúms de la terra hi son ben pintadas, que l' autor las ha vistas d' aprop segurament y las ha estudiadas ab ull certer, avans de darlas al públich, que 'l vá aplaudir com ho fém també nosaltres però posant al seu devant á n' en Dickens que, quan vá escriurer sa novela *El maestro de escuela* que féu furor á mitjans del siele passat, traduhida del inglés li vá donar fet á n' en Poüs y Pagés l' assumpto fonamental, lo més costós de son treball. Per aixó la obra resulta deixatada y cansona, malgrat molts personatjes; mancanthi el vigor y moviment com pertoca al género dramátich y que no 's necessita en la novela que era solzament narrativa, en aquells temps d' en Dickens.

Els actors de la Companyia Catalana varen fer bé els tipos de la obra, mal que 's notés certa lentitut que podia ser efecte de la falta d' ensaig, com de la por que naturalment dona un estreno. Lo senyor Borrás ha fet molt bé 'l protagonista y ha tractat aquesta obra com

filla carinyosa, y ben amanyagada per tots; notants'hi que las primeras damas, com la senyora Jarque hi feyan papers de comparsa.

A n' aquesta obra s' ha pogut estimar ben bé de debó el treball del senyor Marxuach, que ha fet lo paper que á n' en Iscle Soler li pertocava, que 'l substituheix, no volém pas dir millor, però sí ab tons dramátichs, sobre tot en l' últim acte, que á n' en Soler potser li mancan, y ab gran seguritat y desenvoltura d' artista ferm. Aquést es un actor pe 'l Teatro Catalá que coralment assenyalém, com á n' en Goula, Santolaria, Fuentes, Martí, Virgili y senyoras Monné y Delhom y á tots els que hi surten.

NOVETATS

Lo diven 'res passat, després d' escoltar las delicadas *chansonnettes* de l' Albany Débriège, forem espectadors del *debut* de la Elisa Romero, una batllarina de rango espanyol ben bé á la francesa.

Més que ulls, cara y cabells, negres com la mora, parlen en castellá, á la espanyola; malgrat que el tipo de la Romero sigui netament andalús, sos trajos, sos posats y son ballar, aixis com sa *cocotterie* son veritablement francesos, ó més ben dit, «parisienchs». Son vestuari, obra d' algún modisto á la *dernière*, sas corvas vincladissas y la comp'erta falta de manegas, aixis, com sos moviments provocatius, may han sigut á la espanyola, ni aquest es lo ball tipo en que 's feren célebres la Montes y la Vargas y darrerament la Nena, que s' enduyan lo públich sense apartarse de la dansa genuinament andalusa, ni vestir se com ho podrian imaginar en Dumas ó en Teófil Gautier

Dilluns passat y casi de improvis, s' estrená un drama en tres actes y en prosa titulat *L' espiga negra* que lo millor honor pera son autor (E. Bergé) fou que la concurrencia fos escasa y aixis entre amichs é indiferents formavan la casi totalitat dels espectadors.

En *L' espiga negra* son autor se veu que ha volgut seguir las *huellas* del Ibsen, posanthi un xich de simbolisme que dit sia *internos* no 'l vam saber entendre y hasta estém en la persuasió que son autor tampoch ho sab y 'ls actors n' estavan igualment enterats.

Per acabar de fer més extranya l' obra aquestos la excutaren bastant flux y la vestiren un bon tros estravegant; proba de lo que dihem fou lo pentinat de la Srta. Daroqui que potser li semblaria artistich per lo modernista pero era de molt mal gust.

TIVOLI CIRCO EQUESTRE

Lo número de sensació que tenia en cartera lo senyor Alegria, ja li ha donat sortida y ha sigut lo de la domadara Mlle de Valsois que presenta á quatre notables elefants amaestrats ab extraordinaria perfecció, de manera que á sa paraula excutan un sens fi de trevalls que á no veurels, se farián increibles.

Es un número lo de Mlle. Valsois, que estém segurs reportará grans entradas, puig es digne de ser vist y encara que solzament contractada per quinze funcions, creyém se fará precis *reconferma*.

CATALUNYA (Eldorado)

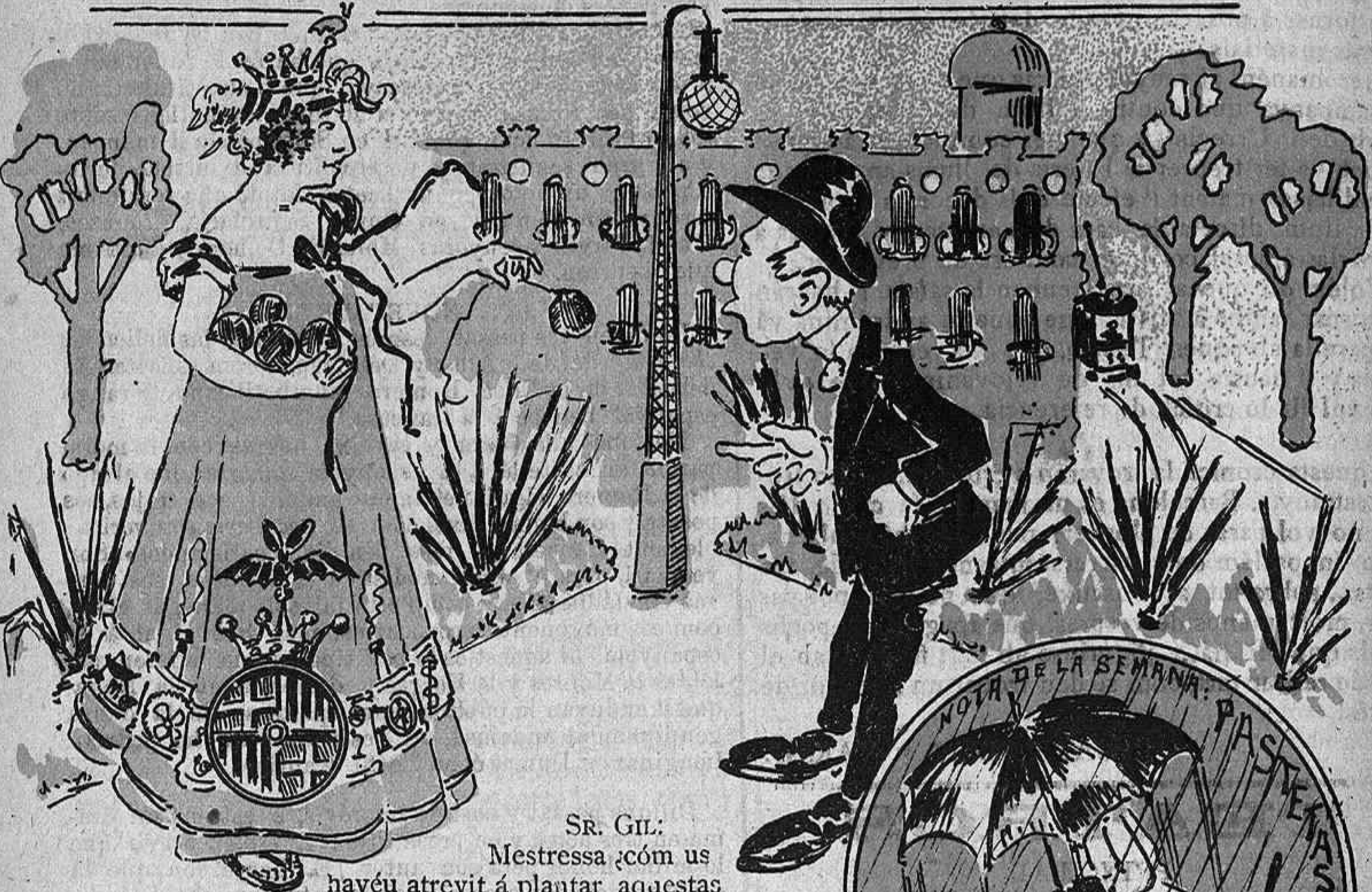
Dimars ultim s' estrená la sarsuela en un acte titulada *Los charros*, que resulta una continuació de la evolució que vá prenent el género *chico*; aixó es supressió complerta de *chulos* mestres d' estudi, cessants, músichs tronats y exhibició de pantorrillas, pera entrar á alguna nota dramática dintre lo quadro de costúms més ó menos regionals que 's pinta

Los charros, com son títol indica, li ha tocat regió salamanquina y encara que no pinta del tot á aquella regió, puig ab molta facilitat se podria transformar *pongo por caso* en Catalunya, está bastant ben tractada y lo seu assumpto sense ser nou s' escolta ab gust.

La execució aná un bon xich de cucurulla; ab tot, mereixeren las distincions del públich los senyors Gil y Miró.

La reclamació del Sr. Gil

SR. GIL:
Mestressa ¿cóm us
havéu atrevit á plantar aquestas
escarolas en aquets terrenos que 'm perteneixen.
BARCELONA: Ja son tants els amos de la Plassa de Catalunya,
que ¡ay! Gil qu' us en dono de fil.

EL BARBERILLO DE SANS
HA FEY TAR 15 CENTIMS
ES PEZ HIALIDAD EN
TUPINADAS SE THOMA
EL PELO

**UNA JUNTA
FRACASSADA**

—Jo que 'm creya ab prou manya per' pescar la Octava Tenencia, ja ho veuen; la manya l' ha tingut un altre, y haig de tornar á pelar y repelar per 15 centims.

—Bon senyor; vosté qu' es de la Caritat tingui compassió d' aquesta viuda ab tres criaturas.

—No pot ser filla; com que 'ls ricatxos no afuixan la bossa tenim els quartos

Recorts d' un ball de màscara

¡Quina Candelera!

Devant de una botiga de carotas me vá venir la idea. Vaig tenir no una hora tonta, no; uns *cinch minuts tontos* escassos, puig me faltá temps pera arxivar l' acudit en lo caixó dels acorts presos ab tota solemnitat.

—¡Cóm se comprén! —deya jo ab amigable conxarxa ab mí mateix —cóm se comprén que un jove guapo, ben *documentat*, ab cédula amorosa de primera classe; carterista afamat de cors *malmesos* y motllo de *desganar* xicotas; ¡cóm se comprén! —continuava monolegant y tenint present la esquela mortuoria de la mare de la meva mare, —que un exemplar castís d' aventurer femellench; que *ha fet la pols* á més de quatre, arrossegant los peus per las salas de ball y ocasionant caygudas de Junta; benvolgut y llorejat lo mateix á la *Bunya Graciense* que al *Rabe Sech*, que á casa de donya Pauleta (una senyora que feya sarau á la galeria ab *acompanyament* de pulmonías) ¡cóm se comprén que un jove aixís no hagi trepitjat la alfombra del Liceo?

Perque jo, y dispensin del meu abús de *modestia*, he fet tronar y plourer *respectivament*; puig que ab lo mateix delit cuydava del *mecanisme* professional, *sachsejant* un wals sense sortir del *districte* de una rajola, cosa difícil en los temps que *ballèm* ó contractava una *corredissa* de galop sense preguntar la direcció, que lluhía 'l *sentiment* aprofitant la primera ocasió *ensopida* d' una americana pera puntejar un desitj *clandestí* de vicaria en forma de declaració, enquibida per la *canyeria* de la orella de la meva balladora, á fi de que no perdés la sustancia *llamenca* y arrivessin las paraulas *intactas* al dipòsit del amor, que, sempre naturalment *sobreixia*, comprometent las galdas de la *interessada* ab un espatech de rojó com a *paga y senyal* del seu assentiment.

Y rés. No vaig parar fins á obligar á pendré nota formal d' *acompanyament* á n' en Llopis, company meu de *ballaruga* y, com jo, concurrent fixo de tots los diumenjes y altres días que *venen en cap*, al *Petit Pelayo*, punt de concentració de la gana, dessentrotllada ab un *vermouth* económich. Exposat secament lo meu plan, en Llopis, bó y descarregant un raig de sífon al fons de la copa, se quedá un bell rato ab una posició d' home reflexiu, ab aquesta ganyota estranya del home quan barrina, fentli lo front un petit *sachsó* que ell ne deya *signo de caletro* y que empleava molt sovint, puig lo meu amich primer llen-sava un duro bó que una paraula *falsa* y encar que com jo cultivava l' art de la *bellugadissa*, ballava sempre ab peus de plom; segons assegurava. ¡Fet! —exclamá per fi y ab una estreta de má, —sellarem l' acort ferm de fer lo ball de la Candelera.

Los días, son forasters que arriuan sense cap retrás per no fer un *feyo* al calendari que trau la cara per ells, esbombant la nova de sa arribada á tall de vehina xafardera y aixís arribá puntualment el día que jo esperava.

—¡Ja estás bé! —me digué per última volta el mirall, y la veritat que estava més *endressat* que una cuyna económic. No faltava ni un detall. Pantalón, americana y ermilla: tot nou de trinca y d' un negre *permanent* de cerimonia: la corbata blanca com *varios* glops de llet ab uns puntets brodats molt dissimulats: la camisa, ídem de ídem; però sense 'ls *puntets*; sabatas de xarol, quin brillo entremaliat y comprometedor feya la *rateta* al sostre, y per últim, la gran trona: un gran *copalta* al-lussiu al acte, tant ilustrós com las sabatas, que semblava que 'm mirés dihentme: ¿Vols dir que tornarem sencers á casa? L' últim retoch al bigoti més *recargolat* que un renech de carreté y «plaf» me deixo caure frente al Liceo, ahont ja m' esperava en Llopis ab lo *sachsonet* al front.

Després de quatre paraulas ab los del *senyor y senyora*, més tiessos que dos gossets de potas enlayre, varem entrar á la gran sala en lo bell moment que 'l director d' orquesta ab los brassos en creu, á tall de *bordegás* castigat, amenassava rompre 'l primer ball; y 'l vá rompre en efecte ab *trencadissa* de grupos. Prompte, molt prompte 'm vegí confós en aquell llach de fadas á mitj vestir; palau encantat de ninfas ab colorins de totas menas; desde lo vermell de *wasco* fins lo groch escanyolit. ¡Quín espatech de llum poétich! ¡Quí sapiguès fer la descripció de aquella fira del amor! Una paleta de pintor dominanthi 'l negre; ulls ríchs, riquíssims demanant caritat; una recepta de essencia de rosa y caramelo de goma; las tres *gracias* *acompanyadas* de la família; donas, fum, ilusions... el cel y 'l paradís reunits en amigable junta d' obsequis.

Me tragué d' aquest ensopiment poétich, una màscara disfressada de prempsa, ab una lletra molt menuda. Com que admetía suscripcions *per fora*, m' hi vaig *abonar!* caballers, y ¡quínas noticias més frescas! Vá contarme, ab reserva de caixista, que 'l *bombo* que portava lligat a l' esquena li havia fet l' Escaler á ratos perduts (y no es *bombo*, amich Lambert). En fi: una xicota que no anava malament *per diari*.

La *americana* no vaig volguerla ballar per no dar-me á coneixe; crech que era l' únich que 'n portava.

Lo ball següent, me vá tocar de torn á una que anava de *jardinera* y que més que *jardinera* semblava un *tranvia* de Sans. Molt ben guarnida, carregada de flors de cap á peus; encare que 'm sembra que 'n portava més *al cap* que *als peus*, y ab una *fraternitat* de trepitjadas, que no semblava sino que 'l meu calsat y 'l d' ella haguessin anat á colegi junts. Despelligantme d' aquell *correcamas*, anava buscant lo *sachsó* de 'n Llopis, quan me veig voltat d' una colecció de *mandarinas*, y que si son *verdás*, que si son *maduras*, á ballar altra volta, pero ab tan mala sombra que á mitj ball una debilitat de cor interromp la circulació de la part contraria. Debilitat contra debilitat y la vaig cometre portantla al restaurant. ¡Quan hi penso 'm venen las llágrimas als ulls á raig fet! Tréurers la careta y agafarme a mí *alguna*

cosa, vá ser tot húl! ¡Quína fesomia de ninot de saldo! una *bocassa* ficantse en terrori de la orella sense intervenció de las demás *potencias* de la cara, los llavis li *curtejavan!* pobrets! no podían *atendre* á tanta extensió de terreno. Un estornut d'aquella dona, semblava un cap de núvol y ¡no es broma! devant de aquella *obertura* fins se sentía corrent de ayre! ¡Y quín modo de menjar! A la quenta feya colecció de gana. Despatxava 'ls plats com qui despatxa una criada bruta; ¡aquella dona havia de tenir l'estómach ab soterrani! Bó y mastegant y ab un somris de bestioleta agrañida, s'entretenia tirantme mallas de pá sucadas ab la tinta d'uns calamarsos, deixantme la cara com si hagués tingut la verola negra. Calculin que vam entrar de *llugosta*, y 'n vaig sortir ab las mans al cap y sense rellotje, deixat per falta de conformació del camarer, qui m'assegurava haverme *acanat* lo sopá á *preu de fábrica*. Surto del restaurant sol, tot sol; atravessó passillos y lo primer que veig es lo meu amich ballant ab una *persiana*: vull dir; ab una que anava de persa.

Y aquí comensá 'l ball. Jove no la llensi aquesta cara quan sigui vella; qu' ara 'ls drapayres las *acapanan* per ferne *mistos d'esca*; vá fer una qu' anava de gitana *aventurera* afegint un' altre: ¡Repara quin bé de Deu de fesomia *esguerriada!* Per cent *cupons* ne teniu una de nova. Escorregut com un punt de mitja 'm deixo caure sobre una otomana, disposat á passar lo resto de la nit ¡pretensió vanal á poch, s'entaulá una discussió ab un altre qu' estava tant aburrit com jo, sobre si 'l *bombo* cobrava lo mateix que 'ls altres músichs. Dels dits passárem als fets; millor dit als *desfets*. A la meva cara ja no hi cabían més bofetadas; semblava un programa á *varias tintas*; jo prou cridava a n' en Llopis, pero ¡cá! debía estar per algún recó arreglantse 'l *sachsonet*. M'endresso per enquistar l' únich cop de puny; erro 'l tret y plaf ensopego 'l nas d' una disfressada de *camállich*. Ab las batussas una *polla d'India* m' agafa de l' americana, desfent la má d' obra del sastre, lo gran sistema de lluhí 'ls forros. Fugint de la policia, cullo 'l barret que ja no ho era y més *compost* que l' *aigua naf* cap á casa faltan *inválits*.

Al estar sol vaig reconeixre ab calma 'ls desperfectes. Brut, esgarrinxat, sense rellotje, ab quatre botóns de menos y 'l barret de copa *rient* descaradament; estava foredat pe 'ls quatre vents. Al despullarme, vaig jurar per la memoria del *sachsó* de 'n Llopis, no ballar més ball que 'l *pas de quatre*: per burro. Un detall; aquella nit vaig somniar *lladres*.

L'endemá no vaig gosar á confessar la vritat á n' en Llopis á qui al preguntarme per las conseqüencias d'aquell ball vaig fer de resposta ¡No vá anar del tot malament!!

Per aixó 'ls aviso ab temps. Si no han anat may al ball de máscaras de 'l Liceo; no hi vagin; créguinme á mí: es un ball de *mas cara*; que la vritat; no surt gens *barato*.

¡Oh joven que,vas bailando!... con elásticos.

JOAQUIM MALLEU.

Quadro de costum

Aítiu com un faritzeu
surt el rey de son palau,
y al sortir d' ell ferit cau
pel punyal d' un vasall seu.
Brot la sang á raig fet
tot seguit de la ferida
y aquell cos tan plé de vida
queda mut, inert y fret
Y al donar l' últim suspir
després de curts sufriments,
de son trono 'ls fonaments
s'ouhen clarament cruixir.

Devant de crim tan odiós
lo poble agravis olvida
y ab indignació gran crida
contra 'l malvat criminós.
Del un al altre confí
s'ouhen sols crits de furor,
que demanan ab vigor
la mort vil per l' assessí.
La justicia sens tardar
ferós patíbul aixeca,
y 'l butxi com fulla seca
per terra un cap fá rodar.
La multitut satisfeta
repugnants crits de goig llansa;
s'ha cumplert ja la venjansa;
la justicia ja está feta.
Y en tan un cap dessangrantse
va fent muecas tenebrosas
y ab convulsions espantosas
un cos vá recargolantse...
Un altre rey pitjó encara
lo ceptre empuny novament,
y un punyal també igualment
nova víctima prepara.

La lluyta fé temps que dura
y jo crech que durará
fins que al mon tothom tindrà
la suficiente cultura,
que 'ns fassi aymar com germans
y ens lliuri de l' ambició
y dels odis malehits
que 'ls petits tenen als grans
y 'ls grans tenen als petits.
(¡Qué será tart tot aixó!)

EMILI REIMBAU PLANAS.

Buscant companyia

Avuy m' han dit, Merceneta,
que casi be cada nit
tens por d' anarten al llit
perque has de dormir soleta.
Y aixó dius que 't passaria
sí á cas poguessis trovar
qui per aná á descansar
te volgués fer companyia.
Si un company buscas, Mercé,
disposa de mí al moment,
que jo estaré sempre atent
y al llit t' acompanyaré.

J. F. y G.

Senyó Moret, venim á votar lo per que fa.
 — ¿Y qui son vostos?
 — Tres liberals: un limpia-botas, un sereno y un escumbriayre.
 — ¡Bravo! Ab la seva ajuda y ab la fiambrera ben respallada, ja puch ser quefe del partit.

Afany de viatjar

— Y donchs, tío, ¿encare no puch venir á Barcelona?...
 — Paciencia, Alfonso, no sabs que allí casi tothom es
 de la flamaradat ja 'n parlarem un altre dia.

LA VUYTADA

Ab Sant Antoni dels ases
(y no 'm refereixo á algúns
que no han pas de benehirlos
perque son beneyts segurs)
ha terminat la setmana
que 'n diuhen la dels *barbuts*,
perque per lo Calendari
desfilan desde 'l dilluns
'ls Sants Paus que no tenian
un sol barber conegut,
es dir, que 'l ral 's deixavan
no per deixadés, per gust,
al revés dels modernistas
que trovém á cada punt
que 's deixan cabell y barba
perque fá artista anar brut.

Per cert que la tal setmana
dels *barbuts* cad' any, jo 't fum,
fret, mullena y fanch 'ns porta
que 'ns obliga á aná á tots junts
las mans ab mitjons calçadas
y 'ls peus ficats als peüchs,
arremengadas las calsas
y cordat 'l pardessú.

Aquest any, fins ni las bestias
fer los tres toms han pogut
amunt y avall de las Rondas
y Ramblas avall y amunt
per lo xim-xim de la pluja,
causant natural disgust
á n' els guapos de *pescante*
y á n' els *péssas* de més urch
que ab la *tralla* y ab lo *xaro*
fán rotllo dins del seu club.

Per més que (trist es lo dirho)
d' anys ensá ¡ja vé de lluny!
las festas de nostra terra,
las catalanas costúms
ván, ab las corrents modernas,
cayént totas en desús,
trasplantantse 'n molts d' altres
forasteras de mal gust
que han convertit nostres hábits
en verdader bat - i - bull
de *sports* náutichs y terrestres
y *foot-balls* y altres noms fúls.

A n' aquet pas es probable
veure, si no som difunts,
tres toms fets per automóvils
y ab 'ls ases al demunt.

Pe 'ls que mals-de-cap no tenen
y están tot l' any sempre á punt
de fer donas disfressadas
molt bé de mitjas virtuts;
pe 'ls que van ab la careta
tots tapats de cara y ulls
amagant la hipocresia
dessota del seu orgull
perque tenen quatre quartos
y no 's volen fé ab ningú
pe 'ls que, ballantla prou magre
y no tenint such ni bruch
sembla que la ballin grassa
als ulls del públich ilús,
ha arribat la temporada
de ferse passar l' enuig
giravoltant per las salas
plenas totas á curull
de llibertats que 's propassan
enluhernadas per las llums
que fán brillar pedras falsas,
carns pintadas dins l' estuitx
de trajos de fina seda,
que al ser rebregada cruix
de vergonya que se 'n dona
d' adornar lo cos mitj nú.

Los balls de máscara signan
lo pas de las joventuts
que al plaher viciós se llensan
com las abellas al rusch
sense mirar que 'ls hi costan
els diners y la salut
de la manera més rápida,
(perque 'l gosar sempre es curt)
y sense sabé evitarne
ni un tant sols dels mils esculls
que necessariament trovan
vici avall, esma-perduts.
La platea del Liceo
es la Llojta per algúns

(desde ara á la Candelera)
de las *conquistas de furt*
que 's cotisan á la vista
ó bé á tracte convingut
entre terceras personas
que fán l' orni ó fan 'l ruch,
segons com están 'ls cambis
ó la *bossa*, ó bé á ulls cluchs
si 's valora per miseria
lo paper que allí s' hi dú.
Es mercat hont se cotisan
las pells al pel ab un hú
per cent d' augment y ab descompte
d' un mitj las pells en remull
que al magatzém s' endureixen
y 's floreixen y fan tuf.
Aquet any, segons noticias
que 'm vá facilitar un
que las corre y que s' hi guanya
la videta de retruch
lo mercat está de baixa
y 'l negoci es peliagut
perque son pells averiadas,
(cad' any més) pells de rebuig,
de retorn per revellidas,
saldos que ningú recull,
plenas de forats y clapas;
pels de las quals ne fan us
sols quins fan negocis lletjos
y 'ls pelayres de poch lluch. .
Mal per mal, que 'ls peus escalfan,
fan més servey 'ls *peluts*.
De manera que á la Llotja
del Liceo están perduts
aquells que ab pells negocian,
uns y altres. . (pró ¡tots son uns!)
en aquet temps de tan giro,
puig totas son pells... en brut.
Per lo tant, jóves incautes,
si á ballá anéu, ¡obriu l' ull!

Y fins dijous *tomasayres*;
guardarse del fret, y. . ¡¡abur!!

PEPET DEL CARRIL

Els empleats del F. C. del Nort

— Una servidora venia á recullir uns *dulces* que m' envian...

— Si, si; ja ho sabém. Son aquets y á fé que son bons...

— ¡Pero, aixó es un escandoll! ¡llaminers!

— No s' enfadi, senyora; ja ho diuen els castellans: *¡llaminers!*

LA TOMASA CUPÓ PRIMA N.º 61 (1)

Que dona dret a adquirir per

UN RAL

la joguina en un acte y en prosa

La firma d'en Rovellat

arreglada per CONRAT COLOMER

qual preu corrent es lo de

UNA PESSETA

(1) Caduca als vuyt dias ó avans si s' agotan
ls exemplars.

Preeh á la Natura

Tu, mare de la bellesa,
la que tot art fás sentí;
tú qu' acabas las tempestas
mostrant l' Arch de Sant Martí;
tú que 'ls plans y las montanyas
á ton gust los fás flori;
tú que las onas del mar
las fás bramar y enmudí;
tú que del sol la carrera
á lo teu gust fás seguí;
tú que 'ls estels en lo cel
com te plau 'ls fás lluhí;
tú que 'ls ous de las niuhadas
en aucells fás convertí,
que ab sos cants armoniosos
venen lo mon á embellí;
tú que fás nevar y ploure
y rosá pe 'l dematí
desde la viola tendra
al corpulent y vell pí;
tú que fás las tramontanas,
y á lo pobre campessi,
á ton plaer, bó ó dolent,
lo fruyt del camp fás cullí,
y un any li arrasas las vinyas
y un altre li dons molt ví;
tú que 'ls rius, fonts y rieras
d' aygua clara fás robli;
tú Natura, que tant pots,
favoreixme un poch á mí:
¡Fés que la nina que estimo
me dongui amorosa el sí!

SEBASTIÁ SALVADOR COCA.

ACUDIT

- Es molt felís vosté
- Senyora vosté 'm falta...
- ¿Qué diu?
- Que vosté 'm falta per...
- No veig en que li he faltat.
- Vosté 'm falta per completar la meva felicitat.

P. PLANAS C.

Diumenge passat va morir D. Nicolau Guasch y Millot, pare de nostre estimat company D. A. Guasch Tombas.

La mort del Sr. Guasch, persona d' un tracte amabilíssim y d' un cor sempre bondadós, ha causat fonda pena á tots els que 'ns honravam ab sa amistat.

Enviém á la familia del finat la expressió del viu sentiment que 'ns ha produhit tan sensible perdua.

*

Pero ¡Senyor Deu meu! ¿quan acabarem de tenir pobres á Barcelona?

Ara que no cabiam en vell de l' alegria que 'ns donava veure que teniam una Junta anomenada «La Caridad» que havia d' acabar ab totas las miserias, nos hem enterat de que tota aquesta Junta 's convertia en aygua de bo-ratxas.

Una gran part dels vocals de «La Caridad» han tingut á bé presentar la dimissió de sos cárrechs.

¿Y per qué?

Segons diuhen; els uns per no tenir mals de cap, els altres perque 's recaudava poch, etc. etc.

Pero nosaltres que, dit siga ab la deguda modestia, tenim nas de gos perdiguer, creyém que la causa es un'altra.

Aixis com aquell senyor de l' epigrama, avants de l' hospital, va fer els pobres, molts senyors de l' esmentada Junta, avants de la caritat, volian fer l' inspector; un inspector retribuhit ab doscentas pessetas mensuals ab allargos.

Y com que d' inspector sols pot havernhi un ..

De modo y manera qu' aixó dels mals de cap y l' escassés de recaudació, es un *andid* que no 'ns l' empassém.

Val més parlar clar, que motejar.

*

Ab la qüestió dels tranvias ja comensa á passar com ab la qüestió dels gossos.

Quan un gos s' aterra á alguna pantorrilla humana s' obran mil bocas ciutadanas pera exclamar ¡De qué serveix el carretó? Pero quan els llassers van á agafar algun *quisso* mil brassos salvadors procuran esquivarlos la bestiola.

Quan las plataformas dels tranvias van atestadas de passatjers, mil veus s' aixecan reclamant el compliment de las Ordenansas municipals y tots voldriam ser arcaledespera ferlas cumplir. Pero quan á la sortida d' un teatro ó á l' hora de las *bessas*, no se 'ns permet anar á las plataformas com arengadas al barril, tots cridém: ¡Aixó es escandalós! ¡Tenim tart! ¡Se 'ns covará l' escudella!

En una paraula; som espanyols, y ja est' dit tot.

Tots som bons per manar; pero cap per obehir.

*

Un obrer de Torelló, anomenat Ramón Casellas, nos ha remés una carta que, si no coneguessim de sobras las malifetas dels homes, nos hauria causat fonda tristesa.

Es dita carta tan interessant, que l' hauriam copiada integra si 'ns ho haguessin permés las dimensions del nostre periòdich.

Pero com que ferho no 'ns ha sigut possible, nos contarem consignant que, en la esmentada carta, explica ab riquesa de detalls, que fou felis vivint ab sa esposa y fills, fins que donguoren entrada a sa casa a un ensotanat, que va convertir el hasta allavors paradís, en tormenta infernal.

El pastor d' ànimas sapigué captivar de tal manera la voluntat de la esposa del infelís obrer, qu' aquet se vegé aburrit de sa muller y de sos fills, hasta deixar-lo abandonat.

Lo clergue lográ també qu' en Ramón Casellas, fos des-pedit de la colonia fabril, ahont treballava.

Després d' una pila de trajedias, va recabar l' esmentat obrer, promesa de sa esposa de que tan prompte hauria 'l mateix acabat una caseta qu' estava construint a horas vagativas, tornaria a juntarse ab ell, pera viure com Deu mana.

Pero tal promesa, era sols un drap brut ab que la dona esguerriada volia rentar la cara al seu marit, ja que quant ha arribat l' hora de cumplir lo tractat, la esposa s' ha desdit del tracte, influida, sens dupte, per qui propaga la discòrdia enloch d' aconsellar la pau y l' armonia, predicadas pe 'l Redemptor.

En Ramón Casellas, termina la seva carta dihentnos, que trovantse ja vell, y sense consol de sa esposa y fills; ha determinat fer donació de la caseta qu' ha construït ab la suhor de son front, a una honrada familia qu' ha endolsit sos dias d' amargor, y afegeix:

«Crech cumplir ab ma conciencia fent aquesta aclaració, puig lo mon jutja de moltes maneres. Al mateix temps, lo que a mi m' ha succehit pot servir d' advertencia a las personas de bé, per' que sápigam coneixe a lo que s' exposan, permetent que a casa seva s' hi fiquin las malas alenadas de la gent de faldillas, ja qu' allí ahont entran sols hi sembran la desconfiansa, l' odi y la deshonor».

Vritat es qu' aquest paragraf es una mica fort, porque no deixa d' haverhi excepcions honrosas de la regla, pero creyém, no obstant, que com diuhen els castellans; *el mejor de los dados es no jugarlos*.

*

Per bona rifada la qu' han fet els nostres concejals al *Barberillo de Sans*, protegit del pontifex máxim (?) de la conservaduria barcelonina, Sr. Planas y Casals.

Es lo cas, que pera obtenir la vara de Tinent de Alcalde es necessari que 's logri en la corresponent votació, majoria absoluta, y que la relativa serveix sols pera desempenyar el carrech interinament, si bé al obtenir tres vegadas la majoria relativa obra 'ls efectes d' absoluta.

Donchs bé, després d' efectuadas dos votacions en que 'l Barberillo fou designat pera desempenyar el carrech, interinament, vingué la definitiva, y va sortir per escotilló, com en las comedias de m' gica) el concejal senyor Lamaña qui va emportansen la desitjada vara, deixant al Barberillo ab un palm de nas.

Varen posarli la mel a la boca pero com que la mel ja no es per la boca dels... protegits de 'n *Pantorrillas*, varen treureli quan comensava a ensalivar.

Mal, fet: Nosaltres creyém que tenian de donarli la vara, encare que primer li haguessin trencat a las costellas.

*

¡Y quina llástima 'ns fa en *Pantorrillas* a Madrid!

El qu' a imitació del Còmendador podia dir «que los hierros más gruesos y los muros más espesos se abrian a su paso», ha vist qu' ara 'l verdader Còmendador era 'l Sr.

Monegal qu' entrava y sortia dels ministeris «como don Pedro por su casa.

Del disgust, en *Pantorrillas* va posarse malalt, y l' Alcalde de Barcelona va anarli a fer una visita pera ajudarlo a ben morir.

Podém dir, donchs, que d' aquesta feta Don Manel es ben mort, tant com 'ls qu' ell treya de sos recintes mortuoris pera anar a las urnas.

¡R. I. P.! y rebin el nostre pésam de per riure tots los tupinayres qu' han donat una ujuda més ó menos grossa al desdixat *Pantorrillas*.

*

Dissapte passat va estrenarse en la Societat «Intitut Obrer Graciense» el passa-temps en un acte y en vers titulat «Tothom es com Deu l' ha fet» original del senyor Guasch Tomàs.

Dita obreta, que fou molt aplaudida, sigué magistralment interpretada per las Sras. Corriols, Baucells y los Srs. Baqué, Plaza, Planella, Llunas y Vidal; aixis com per la nena Sivit y noy Montolin, ooncurrents abdós a las escolas que sosté l' esmentada Societat.

*

Ha passat a millor vida 'l pare polítich del nostre volgut colaborador artistich Sr. Ortiz.

Era 'l finat, persona d' exquisidas qualitats morals, que feyan d' ell un pare amant y espós modelo

Rebi sa desconsolada familia 'l més sentit pésam de la Redacció de LA TOMASA.

Bibliografia

☞ Hem sigut favorecuts en nostra Redacció, ab las obras següents:

La nit dels Ignocents ó los municipals burlats, saynete en un acte y en prosa, original de R. Ramón y Vidales, estrenat ab gran éxit en lo teatro Catalá en la nit del 28 Decembre 1901.

Una «Modelo», comedia en un acte y en prosa, original de M. Rovira y Serra, estrenada ab gran éxit en lo teatro Romea en la nit del 6 de Maig de 1902.

Un casat... desenganyat, monólech original de Joseph Casulleras y Torres estrenat ab aplauso en lo teatro del «Centro de la Unión Comercial é Industrial Manresano» en la nit del 10 Agost de 1902.

La Gallarda del Roser, quadro de costums de montanya, original de A. Bori y Fontestá, estrenat ab extraordinari éxit en lo teatro Romea en la nit del 20 Septembre passat.

La pulga, famós *couplet* d' aquesta celebrada sarsuela, original dels Srs. Jover y Prat Pina, que per la popularitat que ha lograt creyem que prompte s' haurá de fer nova edició.

Com es de suposar, se troba de venda en tots los magatzems de música y en casa son autor Riera Alta, 50 y 52 - 1.º

*

Ramell de felicitacions y poesias escolars, original de Joseph Pujadas Truch.

Conegut de nostres lectors aquesta apreciable firma y donat que l' assumpto que tracta en lo llibre publicat se feya altament indispensable en llibrerias y escolas, fá que 'l recomaném augurantli un gran éxit, tant per sa utilitat com també per lo ben escritas que están totas quantas felicitacions conté, que dit sia entre paréntesis, ni há *por todos los gustos* y per tota la *classe social*.

A tots sos autors, remerciém l' envio.

LA TOMASA

Momo, 'l deu de la gatzara
molt aviat ha d' arriuar
jau! preparéuvos bromistas,
al llarg de rogar